

Vastaus muistioon koskien ilmastonmuutosta ja alkutuotantoa käsittelevän tutkimusohjelman seuranta

Ilmastonmuutosta ja alkutuotantoa käsittelevä tutkimusohjelma on nimeltään *Climate Change and Primary Industries. Impacts, adaptation and mitigation in the Nordic Countries*. Kyse on tutkijaverkoston temaattisesta ohjelmasta, johon aloitteen teki maa- ja metsätalous-, kalastus-, vesiviljely- ja elintarvikeasiain ministerineuvosto (MR-FJLS) osana pääministerien globalisaatioaloitetta. Ohjelma laadittiin ja toteutettiin yhteistyössä NordForskin kanssa, ja ohjelman verkostotoiminta on toteutettu kaudella 2010–2014. Ohjelman tulokset koostuvat ammatillisesta loppuraportista sekä päättäjille tarkoitetusta politiikkasuosituksesta.

23. syyskuuta 2015
15 -00938 -3

MR-FJLS:n puheenjohtaja Sigurdur Ingi Jóhannsson esitteli suunnitelman ohjelman suositusten seurannaksi Pohjoismaiden neuvoston Tukholman istunnossa lokakuussa 2014.

Sen jälkeen raportti politiikkasuosituksineen lähetettiin lausuntokierrokselle relevanteille pohjoismaisille toimijoille tarkoituksena selvittää, miten ja kenen toimesta yksittäisten suositusten seuranta voidaan toteuttaa. Raportti lähetettiin ainakin seuraaville FJLS-toimijoille: EK-FJLS (kalastus), EK-FJLS (maa- ja metsätalous), EK-FJLS (elintarvike), SNS, NKJ, AG-Fisk, Pohjoismainen mikrobiologian, eläinten terveydenhuollon ja eläinten hyvinvoinnin työryhmä sekä NordGen.

Vastaukset seuraaviin kysymyksiin perustuvat lausuntokierroksella saatuihin vastauksiin sekä valittujen toimijoiden tekemään seurantaan.

1. Mitkä olivat lausuntokierroksen tärkeimmät tulokset pohjoismaisen jatkoseurannan kannalta?

Raportti ilmastonmuutoksista ja alkutuotannosta ilmestyi vuonna 2014 ja sitä käsiteltiin MR-FJLS:ssä samana vuonna. Raportti sisältää 14 politiikkasuositusta, joiden parissa Pohjoismaiden ministerineuvoston sihteeristö ja sektorin virkamieskomiteat (ÄK) ovat tämän jälkeen työskennelleet. Seuraavassa luetellaan suositukset:

1. Alkutuotannon kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseen tähtäävässä tutkimuksessa ja innovoinnissa on otettava huomioon arvoketjun kaikki päästölähteet, myös hiilen varastoinnin ja maankäytön välillisten muutosten vaikutukset.
2. Kansallisia kasvihuonekaasutilinpito- ja valvontajärjestelmiä tulee kehittää pitemmälle, jotta ne heijastelisivat paremmin kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseen tähtäävän kehityksen ja innovoinnin tuloksia.
3. Uusia tekniikoita, uusia hallinto- ja toimintatapoja sekä hallinnollista tukea kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi tulee kehittää ja edistää yksityisten ja julkisten toimijoiden tiiviissä yhteistyössä.

4. Tulee kehittää tehokkaita kannustinrakenteita tarkoituksena edistää innovaatioita, jotka auttavat vähentämään arvoketjujen kasvihuonekaasupäästöjä.
5. Luonnonvarojen hallintapolitiikan tulee olla niin joustavaa, että voidaan ottaa huomioon alkutuotannon soveltavuudessa tapahtuvat muutokset ja niiden vaikutukset ekosysteemipalveluihin eri alueilla:
  - a. Kalastuspolitiikassa tulee ottaa huomioon kalakantojen levinneisyydessä tapahtuvat suuret muutokset
  - b. Maankäyttöpolitiikassa tulee ottaa huomioon muutokset, joita tapahtuu alueiden soveltavuudessa maa- ja metsätalouteen, toisin sanoen maankäyttöpriorisointi kaavoituksessa.
  - c. Makean veden varantojen hallinto, vesivarojen ekologinen laatu ja yhteys maankäyttöön ja hallintoon on mukautettava muuttuneisiin ilmasto-oloihin, jotka vaikuttavat vesi- ja ravinnevirtoihin.
6. Poliitikkojen tulisi tukea alkutuotannon sopeutumista ilmastonmuutokseen, entistä suurempaan ilmaston vaihteluun ja äärimmäisiin ilmasto-oloihin (esimerkiksi vakuutusjärjestelmien tai maa- ja vesi-infrastruktuurisuunnitelmien avulla).
7. Tutkimuslaitosten, julkisten laitosten ja yksityisten yritysten tulee solmia kumppanuuksia, joilla edistetään innovaatioita ja toteutetaan uusia hallintojärjestelmiä kasvihuonekaasupäästöjen tehokkaan vähentämisen ja samalla alkutuotannon tuottavuuden parantamisen nimissä.
8. Laitokset ja laitoserakenteet tulee mukauttaa luonnonvaroissa tapahtuvien suurten muutosten kohtaamiseen, jotta alkutuotannon tehokas ja kestävä hallinto voidaan turvata muuttuneessa ilmastossa.
9. Geenivaroilla on erityisen suuri merkitys ilmastonmuutoksen torjumisessa ja muutokseen sopeutumisessa, ja sen vuoksi on panostettava sekä kasvi- että eläinlajien monimuotoisten geenivarojen säilyttämiseen ja kartoittamiseen.
10. Tulee perustaa ja ylläpitää julkisten ja yksityisten toimijoiden tutkimus- ja innovaatiokumppanuuksia ja pyrkiä niiden avulla varmistamaan geenivarojen tehokas käyttö ja siten vähentää kasvihuonekaasupäästöjä ja edistää sopeutumista ilmastonmuutokseen.
11. Tulee kehittää, testata ja ottaa käyttöön uusia tekniikoita, kuten innovatiivisten ja/tai uusien biomassalähteiden biojalostamoja, niin että voidaan kehittää maatalouden, metsätalouden ja merten tuotantojärjestelmiä, jotka tuottavat elintarvikkeita, rehua ja bioainesta vähäisin kasvihuonekaasupäästöin tai kokonaan päästöttä.
12. Tulee kehittää kierrätystalouteen perustuvia tekniikoita, jotta voitaisiin vähentää, käyttää uudelleen ja kierrättää jätettä ja jäännöstuotteita ja näin vähentää riippuvuutta uusiutumattomista luonnonvaroista ja varmistaa kaikenlaisen biomassan tehokas käyttö.
13. Tutkimusta ja innovointia on vahvistettava, jotta voidaan tarjota uusia integroituja ratkaisuja ja tekniikoita, jotka auttavat vähentämään kasvihuonekaasupäästöjä ja lisäämään tuottavuutta ja siten tuottamaan palveluja kasvavien globaalien vaatimusten täyttämiseksi ja ilmastonmuutokseen sopeutumisen helpottamiseksi.
14. Tulee kehittää viestintä- ja välitystyökaluja, niin että alkutuotannon toimijoita voidaan informoida paremmin haasteista, joita sekä

kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen että sopeutuminen ilmastomuutokseen tuovat mukanaan.

Suositukset lähetettiin lausuntokierrokselle syksyllä 2014 sektorin virkamieskomiteoille (ÄK), työryhmille, yhteistyöelimille ja laitoksille. Sen jälkeen lausuntokierroksen tulokset koottiin ja käsiteltiin.

Tärkein tulos on se, että virkamieskomiteat, yhteistyöelimet ja laitokset ovat jo syvällisesti sisällä niissä ongelmanasetteluissa, joista raportissa ja suosituksissa on kyse.

Kalastussektorilla järjestettiin 2.–3. kesäkuuta 2015 Tanskan puheenjohtajakauden aikana Färsaarilla konferenssi *Growth in the blue bioeconomy*. Konferenssissa pureuduttiin ilmastomuutoksen merkitykseen meriteollisuudelle sekä Pohjolassa että maailmanlaajuisesti. Konferenssissa esiteltiin keskusteluraportti, jossa kuvailaan mahdollista dynaamista perustaa kalakiintiöiden jakamiseksi Pohjois-Atlantilla vaihtelevissa luonnonolosuhteissa (R-5a). Raportti on nimeltään *Allocation of Fishing Rights in the NEA* (TemaNord 2015:546). Lisäksi Islannin puheenjohtajakaudella käynnistettiin kolmivuotinen hanke CO₂-päästöjen vähentämismahdollisuuksien kartoittamiseksi ja vaihtoehtoisten energiamuotojen käyttöönottamiseksi merisektorilla (R-1 ja R-3). Hankkeen odotetaan päättyvän vuonna 2016.

Maa- ja metsätaloussektorilla Yhteispohjoismainen metsäntutkimus on jo vuonna 2013 hyväksynyt strategian, jossa painotetaan voimakkaasti ilmastomuutosta. Strategiassa priorisoidaan kolmea painopistealuetta: biotaloutta, ilmastoa ja yhteiskuntaa. Yhteispohjoismainen metsäntutkimus on strategiaan liittyen kohdentanut varoja tutkijaverkostolle ja huippuosaamisen keskukselle, joissa painotetaan kyseistä kolmea aluetta (R-7 ja R-13). Sama koskee pohjoismaista ruoka- ja maataloustutkimuskomiteaa, joka vuosille 2015–2018 laatimassaan strategiassa painottaa ilmastomuutosta, globalisaatiota ja biotalouteen siirtymistä. Kaksi suositusta viittaa suoraan NordGenin ydinalueeseen (geenivarojen hallintaan). NordGen on esittänyt konkreettisia toimenpiteitä kyseisiin suosituksiin vastaamiseksi (R-9 ja R-10).

Pohjoismaiden ministerineuvoston sihteeristön panostus biotalouteen on myös edesauttanut suosituksiin vastaamista esimerkiksi testauskeskuksia ja biojalostamoita koskevan syksyllä 2015 ilmestyvän uuden raportin muodossa (R-11).

FJLS-sektorin toiminnan lisäksi myös ympäristösektorilla on toteutettu useita ilmastoon ja maatalouteen liittyviä toimia. Niistä voidaan mainita uusi raportti *Nordic agriculture air and climate – Baseline and system analysis report* (TemaNord 2015:570), joka keskittyy Pohjolan maatalouden kasvihuonekaasupäästöihin.

2. Onko tehty päätöksiä siitä, miten ja missä muodossa tullaan toteuttamaan yksimielisesti pohjoismaiseen seurantaan valittujen suositusten seuranta?

Suosituksien seurannasta keskustellaan jatkuvasti EK-FJLS:n kokouksissa. Lausuntokierroksen vastaukset osoittavat että on tarkistettava entistä paremmin ne alat, joilla FJLS-toimijat voivat edesauttaa suosituksissa tunnistettujen ongelmien ratkaisemisessa. Pohjoismaiden ministerineuvoston sihteeristö pyrkii yhä muotoilemaan konkreettisia toimenpiteitä suositusten jatkoseurantaan varten tarkoituksena esitellä ne MR-FJLS:lle kesällä 2016. Tämä koskee erityisesti seuraavia asioita: maan ja vesivarantojen hallinnointi

(R-5 ja R-6) (vesi on yksi pääpriorisointialueista Suomen tulevassa puheenjohtajakauden ohjelmassa), yhteispohjoismaisten poliittisten linjausten laatiminen kasvihuonekaasujen vähentämiseksi maa- ja metsätaloudessa ja kalastussektorilla (R1-4) sekä viestintätyökalun kehittäminen alkutuotannon eri toimijoille suunnattuun tiedottamiseen kasvihuonekaasupäästöihin liittyvistä haasteista.

Raportin suositusten seuranta tulee jatkossakin olemaan yksi FJLS-yhteistyön priorisoiduimmista aiheista.

3. Onko Pohjoismaiden ministerineuvoston budjetista varattu määrärahoja pohjoismaiseen seurantaan valittujen suositusten kunnollisen seurannan varmistamiseksi?

MR-FJLS ei ole toistaiseksi kohdentanut erityisiä varoja suositusten seurantaan, koska ei ole laadittu konkreettisia toimintasuunnitelmia. Kuten aiemmin todetaan, sektorilla on jo toimintaa, joka edesauttaa useita suosituksia, ja jäljellä oleviin voidaan vastata priorisoimalla uudella tavalla jo jaettuja varoja, kun taas joihinkin yksittäisiin toimenpiteisiin vaaditaan erityistä rahoitusta.

Ympäristö- ja elintarvikeministeri
Eva Kjer Hansen
